

Besluit tot aanwijzing gemeentelijk monument

GM231 | Walramstraat 23 | 6131 BK Sittard

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

overwegende:

- dat naast de door het rijk aangewezen en op grond van de Monumentenwet beschermde rijksmonumenten, er in de gemeente ook cultuurhistorisch waardevolle gebouwen of bouwwerken zijn gelegen, die weliswaar niet van rijksbelang zijn, maar wel een beeld geven van de plaatselijke ontwikkelingen en historie;
- dat, om de voor de historie identiteit en het karakter van Sittard-Geleen belangrijke gebouwen en bouwwerken voor het nageslacht te kunnen behouden, een aantal jaren geleden is gestart met een inventarisatie van terzake in aanmerking komende gebouwen en bouwwerken;
- dat uit de inventarisatie door de Monumentencommissie Sittard-Geleen een selectie is gemaakt;
- dat hierbij de criteria schoonheid, betekenis voor de wetenschap en cultuurhistorische waarde zijn gehanteerd;
- dat per object een redengevende omschrijving is vervaardigd, waarin naast een omschrijving van het object, tevens de motivatie voor selectie is opgenomen;
- dat, overeenkomstig het bepaalde in artikel 4.2 van de Verordening “Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008”, het voornemen tot aanwijzing en de redengevende omschrijving van het genoemde object voor advies zijn voorgelegd aan de Monumentencommissie;
- dat de Monumentencommissie op 13 mei 2008 en 19 februari 2009 heeft geadviseerd om over te gaan tot aanwijzing van het bovenvermelde object tot gemeentelijk monument;
- dat de eigenaren, hypothecaire schuldeisers en anderszins zakelijk gerechtigden bij schrijven van 19 juni 2008 in kennis zijn gesteld van het voornemen tot de aanwijzing als bedoeld in artikel 4.3 van de Verordening “Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008” en voorts op grond van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, publicatie van het voornemen tot aanwijzing heeft plaatsgevonden in het plaatselijke huis- aan huisblad “De Trompetter” van 25 juni 2008;
- dat het college van burgemeester en wethouders overeenkomstig de bepalingen in afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht eenieder in de gelegenheid heeft gesteld zienswijzen ten aanzien van het ontwerp-besluit tot aanwijzing van het object Walramstraat 23 te Sittard naar voren te brengen;
- dat bij schrijven van 22 juli 2008 en ontvangen op 23 juli 2008 een zienswijze is ontvangen ten aanzien van de aanwijzing van het onderhavige pand;
- dat over deze zienswijze een standpunt is ingenomen, dat als bijlage aan dit besluit is toegevoegd en onlosmakelijk deel uit maakt van dit besluit;

gelet op:

de verordening "Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008";

besluit:

Het object Walramstraat 23 te Sittard op het perceel kadastraal bekend STD00 sectie K nummer(s) 614 aan te wijzen tot gemeentelijk monument als bedoeld in artikel 4.1 van de verordening "Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008", waarbij voor de motivatie van de aanwijzing wordt verwezen naar de waardestelling in de redengevende omschrijving en het standpunt ten aanzien van de zienswijze, die als bijlagen aan dit besluit zijn toegevoegd en onlosmakelijk deel uit maakt van dit besluit;

Sittard, 21 april 2009

Burgemeester en wethouders van de gemeente Sittard-Geleen
namens dezen,
Teamleider Ruimtelijk Ontwerp,

E.F.W.M. Limpens BNT

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u volgens de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht, binnen zes weken, na datum van verzending van deze brief, beroep instellen bij de Arrondissementsrechtbank te Maastricht, sector bestuursrecht, Postbus 1988, 6201 BZ Maastricht.

Het beroepschrift dient ondertekend te zijn en tenminste het volgende te bevatten:

- de naam en het adres van de indiener;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen u in beroep gaat;
- de gronden van het beroep.

Indien u een beroepschrift heeft ingediend, kunt u ook op grond van artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, de voorzieningenrechter van de Arrondissementsrechtbank te Maastricht verzoeken een voorlopige voorziening te treffen, indien u van mening bent dat onverwijlde spoed dat, gelet op de betrokken belangen, vereist! U kunt dit verzoek richten aan: de voorzieningenrechter van de Arrondissementsrechtbank te Maastricht, sector bestuursrecht, Postbus 1988, 6201 BZ Maastricht.

De gegevens van het object worden na aanwijzing opgenomen in het gemeentelijke monumentenregister, de gemeentelijke basisadministratie en eveneens doorgegeven aan het Kadaster te Roermond.

Standpunt ten aanzien van de ingediende zienswijze met betrekking tot de aanwijzing van het gemeentelijke monument Walramstraat 23 te Sittard

Zienswijze:

Mevrouw mr. J.J. van Bennet heeft namens Orbis medisch en zorgconcern bij schrijven van 22 juli 2008, ontvangen op 23 juli 2008, een zienswijze ingediend. De zienswijze luidt samengevat:

- Het pand maakt deel uit van de ontwikkelingen Walramstraat dat onderdeel is van Zitterd Revisted. Voor deze locatie ontwikkelt Orbis samen met marktpartijen en de gemeente een nieuw plan. Binnen deze context wordt een nieuwe functie onderzocht. Dit onderzoek loopt op dit moment.
- Orbis is van mening dat het behoud van het Frans klooster (of delen daarvan) van waarde is binnen het stedenbouwkundige plan. Orbis vraagt echter om de definitieve omvang van de bescherming eerst vast te stellen nadat het (nieuwe) stedenbouwkundige plan is vastgesteld.
- Orbis deelt nu reeds mede dat het handhaven van de rouwkapel aan de Heinseweg niet past binnen het plan en dat er twijfels zijn over de 2-zijdige vleugel en dakuitbouw aan de noord-oostzijde.

Standpunt gemeente:

De omvang van de bescherming is vastgesteld aan de hand van het cultuurhistorische onderzoek met waardestelling dat in december 2001 door het voormalige Monumentenhuis Limburg is uitgevoerd.

Aanwijzing van het object betekent echter niet dat er niks meer aan het beschermde deel meer mag worden gewijzigd. Wanneer de monumentale waarden van een pand gerespecteerd worden, is het geen probleem om verandering aan een monument aan te brengen. Ook de gemeente vindt het belangrijk dat het object een goede bestemming krijgt. De hedendaagse monumentenzorg gaat immers ervan uit dat een monument slechts in stand te houden is, indien het een goede bestemming heeft. In dit kader kan het noodzakelijk zijn om het monument ingrijpend aan te passen. In artikel 1.2 van de Monumentenverordening is bepaald dat bij de toepassing van de verordening, binnen de kaders van het vigerende bestemmingsplan, rekening wordt gehouden met de bestaande en mogelijke toekomstige gebruiksfuncties van monumenten, gebieden of terreinen. Dit betekent dat het realiseren van de volgens het bestemmingsplan toelaatbare functie mogelijk moet blijven. Daarnaast heeft de gemeente besloten om alleen het exterieur aan te wijzen. Wijzigingen van het interieur blijven (uiteraard binnen de kaders van de Woningwet en het bestemmingsplan) zondermeer mogelijk.

Ook aanpassingen van het exterieur, of indien noodzakelijk zelfs de afbraak van gedeelten van het complex, blijven in principe mogelijk, mits uit de motivatie van de aanvraag en de hierop volgende belangenafweging blijkt dat dit noodzakelijk is voor behoud en herbestemming van het complex.

Voor deze herbestemming zal te zijner tijd een vergunning moeten worden aangevraagd, op basis waarvan een besluit zal worden genomen waarin alle belangen zullen worden betrokken. Door de aanwijzing in de huidige omvang bestaat de in elk geval de garantie dat de cultuurhistorische waarden van het gedeelte dat op basis van onderzoek waardevol wordt geacht in zijn geheel worden meegewogen.

Gelet op het feit dat er nog er op dit moment enkel en alleen sprake is van een globaal (stedenbouwkundig) plan, is het erg prematuur om op voorhand te stellen dat de rouwkapel aan de Heinseweg niet past binnen het plan en dat er twijfels zijn over de tweezijdige vleugel en dakuitbouw aan de noord-oostzijde. Gelet op de monumentale waarden van deze bouwdelen is het wenselijk om deze eveneens bij de aanwijzing te betrekken. Als uit een concrete gedetailleerde en gemotiveerde herbestemmingsplan blijkt dat het handhaven van deze bouwdelen niet mogelijk is, bestaat nog altijd de mogelijkheid tot afbraak en aanpassing van de omvang van de bescherming.

Resumerend zijn wij van mening dat de eigenaar van het object door de voorgestelde aanwijzing niet onevenredig wordt benadeeld en er derhalve geen reden aanwezig is om af te zien van de aanwijzing.

Kerngegevens gemeentelijk monument:

Monumentnummer	: GM231
Naam monument	: Frans Klooster
Adres	: Walramstraat 23
Postcode en plaats	: 6131 BK Sittard
Kadastrale aanduiding	: STD00 sectie K nr(s) 614
Coördinaten	: x 188352 y 334917
Bouwstijl	: traditionele bouwstijl met neo-rennaissance elementen (hoofdbouw en vleugels) en traditionalisme (kapel en mortuarium)
Kerndatering	: 1905-1933
Oorspronkelijke functie	: Klooster van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid
Huidige functie	: Maaslandziekenhuis
Architect	: Bertrams, Ramaekers en Van der Laan

Typering van het monument:

Voormalig klooster annex ziekenhuis van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, gesticht in 1905 en nadien meermaals verbouwd en uitgebreid.

Historie:

De oudste delen van het voormalige klooster annex ziekenhuis van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid uit het Franse Cr hen (Bretagne) zijn in 1905 gebouwd naar ontwerp van architect Hubert Bertrams uit Roermond. Het betrof de bouw van een langgerekte kloostervleugel, uitsluitend bestemd als woongebouw. Onder invloed van huisarts Schoenmaekers uit Sittard en de Heerlense chirurg Hustinx werd de orde hoe langer hoe meer betrokken bij zorgzame taken als verpleging van burgers en begeleiding bij sterfprocessen. Mede als gevolg van de uitbreiding van het takenpakket werd de kloostervleugel uit 1905 al in 1908 uitgebouwd. De ontwerper van de nieuwbouw was architect Nic. Ramaekers uit Sittard. In 1923 werd het ziekenhuis 'De Goddelijke Voorzienigheid' als algemeen ziekenhuis erkend. De zusters breidden de zorgactiviteiten uit en trokken externe specialisten aan. De uitbouw van het ziekenhuis had alles te maken met de explosieve bevolkingsgroei in de westelijke mijnstreek in die tijd. Er werd daarom in 1925 gekozen voor de bouw van een compleet nieuw ziekenhuiscomplex, aanpalend aan de bestaande kloostervleugels. De arts Van der Hoff, aangesteld in 1924 en vanaf 1927 directeur van het ziekenhuis, was de grote promotor achter de bouwcampagnes. Ten behoeve van de grootschalige uitbouw werd het Leidse architectenbureau van L. van der Laan en ir. Jan A. van der Laan aangetrokken, waarmee Van der Hoff persoonlijke contacten onderhield. Tussen 1928 en 1932 kreeg de uitbreiding vorm. In de jaren zestig en zeventig werd een groot deel van de bebouwing uit 1926-1932 ten behoeve van nieuwe ziekenhuisvleugels gesloopt. Tussen 1973 en 1978 kreeg het ziekenhuis grotendeels zijn huidige omvang. In 1987 vond een fusie plaats met het ziekenhuis van Geleen en werd de naam gewijzigd in Maaslandziekenhuis.

Ruimtelijke context:

Het Frans Klooster als onderdeel van het Maaslandziekenhuis is gelegen tussen de Walramstraat, Heinseweg, Elisabeth van Barstraat en de Overhovenerstraat. De hoofdingang ligt aan de Walramstraat, één van de belangrijkste verbindingen tussen de binnenstad en het NS-station. Het gebied maakte tot en met het begin van de twintigste eeuw deel uit van een uitgestrekt landbouwgebied tussen de stadskern en het buitendorp Overhoven. Door de aanleg van de rijksweg Maastricht-Nijmegen (circa 1845) en de spoorlijn Maastricht-Venlo (circa 1865) kreeg Sittard een snellere en directe verbinding met de rest van de provincie. De gunstige ligging van het gebied 'tussen stad en spoor' leidde vanaf het derde kwart van de negentiende eeuw tot een ruimtelijke verdichting met tal van nieuwe voorzieningen. De stichting van een kloostercomplex met ziekenhuis kort na 1900 bracht deze ontwikkelingen in een stroomversnelling. Thans is het gebied dicht bebouwd met in het hart het Maaslandziekenhuis en vervult een stedenbouwkundige scharnierfunctie tussen binnenstad en spoorweg.

Bouwmassa:

Het beschermingswaardige complex omvat de oorspronkelijke hoofdbouwmassa uit 1905 met aangebouwde zijvleugels uit 1907-1908 en kapel met zijvleugels, achtervleugel en mortuarium uit 1926-1933.

Hoofdbouwmassa 1905:

De langgerekte kloostervleugel vormt de kern van het complex, is opgetrokken in een traditionalistisch idioom en gaat nagenoeg geheel schuil achter latere aanbouwen. Het bouwdeel telt drie bouwlagen, heeft een langgerekte plattegrond en is evenwijdig aan de Walramstraat gepositioneerd. Het zadeldak is gedekt met blauwe muldenpannen. Het geheel is opgetrokken in donkerrode baksteen, gemetseld in kruisverband en platvol gevoegd. De verdiepingen zijn van elkaar gescheiden door gemetselde cordonlijsten. Ter hoogte van de vensters zandstenen horizontale banden. De segmentboogvensters hebben gemetselde rollagen met zandstenen hoek- en sluitstenen. De gevel wordt beëindigd door een gemetselde tandlijst met daarboven een geprofileerde houten bakgoot. Centraal in de gevel een middenrisaliet met vernieuwde topgevel met gemetseld driepasmotief, waarbinnen een rondboognis met zandstenen, met acanthus gedecoreerde console. De oorspronkelijke houten zesruits vensters met bovenlicht zijn voor een deel bewaard gebleven. De oorspronkelijke dakvensters zijn vervangen door een aaneengeschakelde vensterzone in het dakvlak. Het gemoderniseerde interieur bevat nog een aantal oorspronkelijke onderdelen, waaronder hardstenen vloeren, trappenhuisen met betegeling en paneeldeuren met glas-in-lood.

Vleugels 1907-1908:

De vleugels uit 1907-1908, gebouwd aan weerszijden haaks op de bouwvleugel uit 1905, zijn typologisch en qua materialisatie nagenoeg identiek aan de oudste bouwvleugel. Voor de beschrijving wordt dan ook verwezen naar de voorgaande alinea. In de kopgevels in zandsteen de aanduiding AN/NO 19/07. De gemetselde cordonlijsten ontbreken. De vleugels zijn in de jaren dertig, vijftig en zeventig aangepast ten behoeve van de ziekenhuisfunctie. Deze aanpassingen hebben geleid tot een versobering van het exterieur (eenvoudige vensters, vensterzone in het dakvlak). Aan de zuidoostzijde nabij het 'moderne' deel van het ziekenhuis is in de jaren zeventig een nieuwe voorzetgevel aangebracht.

Kapel met zijvleugels, achtervleugel en mortuarium 1926-1933:

In 1925 werd gekozen voor de bouw van een compleet nieuw ziekenhuiscomplex, aanpalend aan de bestaande kloostervleugels. Ten behoeve van de uitbouw werd het Leidse architectenbureau Van der Laan aangetrokken. In het nieuwe ziekenhuis van Sittard uit 1926-1932 is een vormgeving toegepast, waarbij een traditionalistisch ontwerp met een modernistische accent is gecombineerd. In de oorspronkelijke opzet manifesteerde het complex zich als een samenstel van geschakelde paviljoenvleugels in een sobere,

terughoudende stijl. Bijzonder is in dit verband de kapel op de hoek Heinseweg-Walramstraat, die door zijn dominante positie en bewuste planning vóór de oude kloostergebouwen een sleutelpositie inneemt. Hierdoor heeft het bouwwerk een overheersende uitstraling op de omgeving. Hoewel het grootste gedeelte van het ziekenhuiscomplex ten oosten van het Frans klooster in de jaren zestig en zeventig is gesloopt, bleven de vleugels met kapel op de hoek van de Walramstraat-Heinseweg gespaard.

De haaks op de Walramstraat gesitueerde kapel is een eenbeukig gebouw met lage aanbouwen als zijbeuken, uitgebouwd met een halfronde koorsluiting met kooromgang aan de straatzijde. Tevens zijn aan de altaarzijde aan weerszijden uitbouwen met zadeldaken gerealiseerd. Het daklandschap bestaat uit een zadeldak boven het middenschip, lessenaardaken boven de zijbeuken, en een kegeldak boven de absis. De daken zijn gedekt met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen en wateren af via houten bakgoten. In de dakvlakken van het middenschip zes driehoekige dakkapellen. Het nokuiteinde van het zadeldak aan de straatzijde wordt gemarkeerd door een met koper beklede vierkante dakruiter met naaldspits. In het gevelbeeld ligt de nadruk op vlakke muren van okergele bakstenen in Vlaams (ketting)verband met platvolle voegen. De spaarzame accenten bestaan uit rollagen en dekljsten. In de gesloten gevels zijn vensters als gaten uitgespaard: merendeels rondboogvensters met getoogde strekken, vulstukken en geglazuurde dorpelstenen. De ruimtelijke indeling van de kapel bestaat van noordoost naar zuidwest uit achtereenvolgens: een open portiek; een middenschip met twee lagere zijbeuken en een koor met smallere halfronde absis. Het portiek verschaft direct toegang tot het schip. Op de verdieping bevindt zich een tribune voor het orgel en het zangkoor, gedragen door zandstenen pijlers. Het schip heeft een axiaal bankenplan met twee vakken aan weerszijden van een middenpad in het middenschip. De wanden zijn uitgevoerd in schoon metselwerk. De rondboogvensters hebben glas-in-loodramen met figuratieve voorstellingen, veelal scenes uit het leven van Christus. Het gewelf van het middenschip wordt gedragen door gemetselde ontlastingsbogen, eindigend in uitkragend siermetselwerk met zandstenen ornamenten. Het schip en het koor gaan ruimtelijk in elkaar over, waarbij het priesterkoor zich boven het schip verheft. Rechts bevindt zich het tabernakel. Links van het priesterkoor een voorstelling van een tronende madonna met kind.

Aan weerszijden van de kapel bevinden zich twee nagenoeg identieke, haakvormige vleugels die aansluiten op de bouwdelen van 1907-1908. De vleugels zijn opgetrokken in twee bouwlagen, gedekt met een zadeldak met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen en houten bakgoten. De gevels in okergele bakstenen in Vlaams (ketting)verband met platvolle voegen hebben zesruits houten vensters met bovenlichten. In de dakvlakken vierruits houten dakkapellen met platte afdekking. In de vleugel links van de kapel bevindt zich aan de zijde van Heinseweg een rondboogvormige ingang met zandstenen hoekblokken, een drieledig gemetselde, getoogde strek en glas-in-lood. Boven de deur een smeedijzeren kruis.

Aan de Heinseweg bevindt zich het mortuarium uit 1933. Het betreft een eenlaags bouwwerk, opgetrokken in okergele baksteen in Vlaams (ketting)verband met een zadeldak met gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen en houten bakgoten met gootklossen. De zijgevels zijn geleed door middel van lisenen, waartussen rondboogvenstertjes met getoogde strekken, vulstukken en geglazuurde dorpelstenen. Het nokuiteinde van het zadeldak aan de straatzijde wordt gemarkeerd door een smeedijzeren kruis. De vooruitspringende ingangspartij aan de straatzijde is eveneens gedekt met een zadeldak en heeft een forse rondboogingang met dubbele houten deur en gesneden bovenlicht in ruitmotief met glas-in-lood. Het voormalige ketelhuis met hoge schoorstenen aan de noordoostzijde van het mortuarium is nagenoeg identiek aan de vleugels aan weerszijden van de kapel.

Erfafscheiding:

Aan de Walramstraat en de Heinseweg bevindt zich een gemetseld voetmuurtje in okergele baksteen, plaatselijk wisselend van hoogte, met een smeedijzeren sierleuning.

Waardstelling:

Het object is van belang wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap, cultuurhistorische waarde en meer in het bijzonder vanwege:

- de architectuurhistorische betekenis in relatie tot de esthetische kwaliteit van het ontwerp.
- de architectonische gaafheid van het exterieur.
Het object wekt een oorspronkelijke indruk of heeft veranderingen ondergaan waarbij het oorspronkelijke beeld herkenbaar is gebleven.
- het gebouw behoort tot het oeuvre van een belangrijke plaatselijke architect
- het object is ruimtelijk bepalend c.q. markant voor de omgeving.
- de betekenis van het object als onderdeel van de historisch gegroeide nederzettingsstructuur, waarbij het oorspronkelijke beeld herkenbaar is gebleven.
- de bijzondere detaillering en de bijzondere ornamenten.
- de architectuurhistorische en bouwhistorische zeldzaamheid in relatie tot de gaafheid van het object.
- de betekenis voor de plaatselijke geschiedenis als uitdrukking van een geestelijke en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling.

Bescherming:

Het exterieur van de hiervoor genoemde bouwvleugels, de bewaard gebleven onderdelen van het interieur en het interieur van de kapel.

Foto's

